

ת"פ 9625/07/18 - מדינת ישראל נגד אהרון טורוביץ'

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 9625-07-18 מדינת ישראל נ' סער ואח'

מדינת ישראל באמצעות רשות התחרות הכלכלית ע"י עוה"ד עופר מעוז, הדס וינוגרד הבר, ובאמצעות פרקליטות המדינה, המחלקה הכלכלית ע"י עוה"ד בן עמי כהן וכוכבית קלדרון	כבוד השופט עמי קובו המאשימה:	בפני בעניין:
3. אהרון טורוביץ' ע"י עוה"ד קרן פסח ומיטל הלפמן	נגד הנאשם	

גזר דין בעניינו של הנאשם 3

רקע

1. הנאשם 3 (להלן: **הנאשם**) הורשע בהתאם להודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:

באישום הראשון

א. **צד להסדר כובל בנסיבות מחמירות** (שתי עבירות), לפי סעיף 47(א)(1) בצירוף סעיפים 47א, 47א(2), 47א(4), 4, 2(א), 2(ב)(1), 2(ב)(3), ו-2(ב)(4) לחוק התחרות הכלכלית, תשמ"ח - 1988 (להלן: **חוק התחרות**)

ב. **קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות**, עבירה לפי סעיף 415 סיפה לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**).

באישום השני

ג. **סיוע למתן שוחד**, עבירה לפי סעיף 291 בצירוף סעיף 31 לחוק העונשין.

2. על פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן, הנאשם שימש בתקופה הרלוונטית כמנהל מחלקת פולין בחברת אקדמי טרוול בע"מ ולאחר מכן בחברת אקדמי טרוול (2013) בע"מ. על פי האישום הראשון, ביום

עמוד 1

21.12.09 פרסם משרד החינוך מכרז להקמת מאגר ספקים וזכייניות לארגון וביצוע של שירותי הסטה וקרקע של משלחות תלמידים ונוער למסע לפולין (להלן: **מכרז 2010**). החל מהמחצית הראשונה של שנת 2010, לאחר קביעת הזוכים במרכז 2010 ועד לפתיחת החקירה הגלויה, היו הנאשם, מנכ"ל חברת אקדמי טרוול, ושתי חברות נוספות - מנכ"ליות ומנהלי מחלקת פולין בהן (הנאשמים 1-2), צדדים להסדר כובל לפיו שלוש החברות יימנעו מלהתחרות על משלחות עצמאיות שאחת מהן ארגנה וביצעה (לקוחות קיימים).

בנוסף לכך בשנת 2010 היו הנאשם, חברת אקדמי טרוול ומנכ"ל וכן חברה נוספת (דיזנהאוז) ומנכ"ל צדדים להסדר כובל לפיו שתי החברות ימנעו מלהתחרות על משלחות עצמאיות שאחת מהן ארגנה וביצעה (לקוחות קיימים).

הצדדים להסדרים אלה פעלו בהתאם להסדרים המתוארים ונמנעו מתחרות זה בזה על לקוחות קיימים למעט במקרים חריגים ובמקרים שבהם בית ספר הביע מפורשות עניין בפני מי מהצדדים לעבוד עם זכיינית אחרת. לצורך גיבוש ויישום ההסדרים ויישוב מחלוקות אגב היישום, קיימו הצדדים מגעים באמצעות שיחות טלפון, הודעות, פגישות ותאמו הצעות גיבוי לבתי ספר. לאחר גיבוש ההסדרים וזכיית אקדמי טרוול במרכז, הציג הנאשם מצגים כוזבים ולא גילה לגורמים הקשורים בהוצאת המשלחות לפולין על אודות ההסדרים. בעקבות המצג הכוזב נחה דעתו של משרד החינוך לגבי המשך זכיינותם של הצדדים להסדרים לארגון וביצוע משלחות במסגרת מכרז 2010.

בתקופה שבין שלהי שנת 2014 ועד לראשית חודש ינואר 2016 יישום ההסדר בין אקדמי טרוול לחברת הלל היה במידה פחותה על רקע החשד שהתעורר על ידי הנאשם 1 ומנכ"ל חברת הלל שסברו שחברת אקדמי טרוול הפרה את ההסדר ביניהן. על רקע הפגיעה ביחסים ביניהן פעל הנאשם כדי לפייס את הנאשם 1 ולתקן את היחסים בין חברת אקדמי טרוול לחברת הלל. ההסדר בין שתי החברות שב על כנו בתחילת חודש ינואר '16 ונמשך עד לפרוץ החקירה הגלויה.

הנאשם בהיותו מנהל עסקים, היה צד להסדרים כובלים לפיהם הגבילו עצמם הצדדים להסדרים באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות בעסקים. ההסדרים שלהם היה הנאשם צד, נעשו בנסיבות מחמירות לנוכח חלקם ומעמדם של הצדדים להסדרים בענף מסעות בני נוער לפולין, פרק הזמן שבו התקיימו ההסדרים, הפגיעה במנגנון הציבורי, מספר הנפגעים הפוטנציאליים, אופי המוצר וסיום ההסדר אך בשל פתיחת החקירה הגלויה.

הנאשם קיבל במרמה את הנחת דעתו של משרד החינוך לגבי המשך זכיינותם של הצדדים להסדרים ואת האפשרות להמשיך ולבצע משלחות מתוקף בחירתם במכרז 2010. הנסיבות המחמירות הן משך התקופה בה הוצגו המצגים הכוזבים, מספר הנפגעים הפוטנציאליים הרב, השיטתיות במעשים, אופן המוצר והפגיעה במנגנון הציבורי.

על פי האישום השני, במהלך פגישה שהתקיימה בין מנהל קבוצות פולין בחברת אקדמי טרוול (בתפקיד החל משנת 2014) לבין מפקח משרד החינוך שעסק בתחום המסעות לפולין ומנהלת תחום פולין בתאגיד שמספק שירות לציבור שתפקידה לשבץ מועדי הנסיעות לפולין, ובהתאם להנחיית מנכ"ל אקדמי טרוול, ביקש מנהל קבוצות פולין בחברה ממנהלת תחום פולין בתאגיד לשבץ את המשלחות בהתאם לבקשות של חברת אקדמי טרוול, ומסר לה כי החברה תעניק לה נסיעה בחינם למסע לפולין כמלווה. במהלך הפגישה התקשרו השניים לנאשם כדי להחליט על שיבוץ משלחות החברה. מנהלת תחום פולין בתאגיד שריינה עבור משלחות חברת אקדמי טרוול מועדים בהתאם בקשתם. הנאשם סייע לחברת אקדמי טרוול במתן ההטבה למנהלת תחום פולין בתאגיד, וזו קיבלה מאקדמי טרוול הנחה בסך אלפי ש"ח בגין השתתפותה במשלחת לפולין.

במעשיו אלה, סייע הנאשם למתן שוחד שניתן ביוזעין על ידי חברת אקדמי טרוול לעובדת תאגיד שמספק שירות לציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידה.

כמו כן יוחסו לנאשם בכתב האישום עובדות המתייחסות למכרז שפרסם אגף החינוך ברמת גן למשלחת מאוחדת של כל

בתי הספר בעיר לפולין, הקשר שקיים הנאשם עם סגן מנהל אגף החינוך בעיריית רמת גן וזכייתה של חב' אקדמי טרוול במרכז, ואולם אין מדובר בעבירה שיוחסה לנאשם.

3. הצדדים הגיעו להסדר טיעון, לאחר הליך גישור, לפיו הנאשם הודה והורשע בכתב האישום המתוקן. על פי הסדר הטיעון הצדדים עתרו במשותף להטיל על הנאשם עונש של שבעה וחצי חודשי מאסר בפועל, קנס בסך ₪ 55,000 אשר ישולם ב-20 תשלומים שווים ומאסר על תנאי למשך 12 חודשים לבל יעבור עבירה על חוק תחרות הכלכלית למשך שלוש שנים. ההסדר כלל הסכמה לגבי עיכוב ביצוע עונש המאסר לצורך שיקומו הרפואי של הנאשם.

עוד הוסכם כי הנאשם הוא בן לניצולי שואה אשר ראה בהוצאת משלחות לפולין כשליחות עבורו וכי הוא פעל במשך עשרות שנים במטרה לקדם מפעל זה.

טיעוני הצדדים

4. ב"כ המאשימה, עוה"ד עופר מעוז, הדס וינוגרד הבר, בן עמי כהן וכוכבית קלדרון, טענו כי קיימת חשיבות רבה בגינוי התאום שנערך למשלחות בני הנוער לפולין. מדובר על החינוך למורשת זיכרון השואה, והקרטל שנעשה הוא בתחום מאוד רגיש. התקיים הסדר שנמשך למעלה מחמש שנים בין החברות הגדולות בשוק, הסדר שיושם באופן נרחב מאוד על גבם של הורים ותלמידים. נגרמה פגיעה ציבורית קשה בהסדר שעבד בכל הארץ ביחס לכלל המשלחות במשך פרק זמן ממושך. בית המשפט העליון שב והדגיש כי הענישה בעבירות של הסדר כובל היא מאסר של ממש. הענישה הנוהגת בעבירת סיוע לשוחד היא של מספר חודשי מאסר לנשיאה בעבודות שירות, כאשר מדובר בסכומים נמוכים, בדומה למקרה הנוכחי.

בהתייחס לענישה הנוהגת ולחומרת מעשי הנאשם, מדובר בעונש מקל הן ברכיב המאסר והן ברכיב הקנס ואולם קיימות נסיבות חריגות במקרה זה אשר מצדיקות אישור הסדר הטיעון: הנאשם אדם מבוגר כבן 71 ומצבו הרפואי אינו תקין. זמן רב שהנאשם מרותק למיטתו, בחלק מהזמן מאושפז בבית החולים, עקב זיהום חמור שנגרם לו בעקבות ניתוח שעבר. נסיבות אלה עשויות להביא לפגיעה משמעותית בנאשם בהתאם לסעיף 40א(1) לחוק העונשין. הסדר הטיעון מאפשר לנאשם להשתקם ממצבו הרפואי קודם לנשיאת העונש. הנאשם היה למעשה כלוא בביתו במהלך השנה וחצי האחרונות בשל מצבו הרפואי ולכן לשלילת חירותו יש משמעות גדולה יותר עבורו.

למצבו הרפואי של הנאשם השלכה נוספת והיא שמצבו הרפואי לא אפשר את התקדמות ההליך המשפטי ואת סיום פרשת התביעה. מיד לאחר שהוצג הסדר הטיעון התייתרו העדים הנוספים ותמה פרשת התביעה. במשך שנה וחצי המשפט התנהל באיטיות, וזאת בשל מצבו הרפואי של הנאשם, דבר שפגע באחריות המאשימה להתנהל באופן מהיר ותכליתי. לפיכך, הסדר הטיעון עם הנאשם תרם לקידום ניהול התיק בעניינם של הנאשמים האחרים.

בתיק בו כל הנאשמים עמדו על כפירתם, וההליך התנהל במשך תקופה ממושכת, נטילת אחריות של אחד הנאשמים מהווה אירוע משמעותי ויש בכך ערך ציבורי רב. הנאשם הוא הראשון בפרשה שנטל אחריות למעשיו והגיע להסדר טיעון, דבר אשר מצדיק הקלה בעונשו.

המאשימה עתרה לקבל את הסדר הטיעון והדגישה את הצורך בהקלה בעונשו בשל החשיבות לקדם את המשך ניהול התיק.

5. ב"כ הנאשם, עוה"ד קרן פסח ומיטל הלפמן, טענו כי מעשיו של הנאשם לא גרמו לפגיעה מבחינת עלות המסע לפולין, כך שלא נגרם נזק לתלמידים ולהוריהם.

מדובר בנאשם בן 71, נשוי, אב וסב לנכדים. הוריו ילידי פולין, ניצולי שואה שכל בני משפחתם נספו במחנות ריכוז. הם נפגשו לאחר המלחמה ועלו יחדיו לישראל. אביו של הנאשם בן 97 והנאשם סועד אותו.

הנאשם שירת שירות צבאי מלא, ובשירות מילואים עסק בהכשרת מורות חיילות וזאת עד לגיל 51. הוא למד עבודה סוציאלית ועבד במשך 22 שנים בנוער העובד והלומד. במסגרת זו טיפל בבתי הספר שהוקמו על ידי התנועה עבור בני נוער שנפלטו ממסגרות אחרות.

בשנת 1998 החל לעבוד בחברת אקדמי כמנהל מחלקת פולין עד לפרישתו לגמלאות בשנת 2019. עיסוקו במסעות בני נוער לפולין נבע מתחושת שליחות כדור שני לניצולי שואה והחשיבות הרבה שאותה ייחס להנחלת תודעת השואה בקרב בני נוער. היה לו חשוב שהמסעות יהיו משמעותיים עבור המשתתפים ומהטעם הזה העדיף פעמים רבות להשית על החברה הוצאות גבוהות מעבר לתקציב המקורי. הנאשם קיבל עבור עבודתו שכר קבוע, ולא היה לו שום רווח אישי כתוצאה מההסדרים הכובלים.

הנאשם חלה בסרטן והחלים זמן קצר טרם פרוץ החקירה הגלויה, שיתף פעולה בחקירותיו פרט לחקירה הראשונה כיוון שחש לא בטוב, הודה, נטל אחריות למעשיו ועזר לחשוף את הפרשה. מאז חודש פברואר 22' נבצר מהנאשם להתייצב לדיונים, כיום הוא בתקופת שיקום בשל סיבוכים מניתוח שעבר.

לפיכך, עתרה ההגנה לקבל את הסדר הטיעון.

6. הנאשם בדבריו לעונש אמר כי הוא נוטל אחריות למעשיו ומביע חרטה.

דין והכרעה

7. לאחר שבחנתי את טיעוני הצדדים, סבורני כי הסדר הטיעון אמנם מקל עם הנאשם, אך יש לכבדו. עונשו של הנאשם, אשר הצדדים הסכימו לעתור לו במשותף במסגרת הליך הגישור, מאזן כראוי בין השיקולים השונים, וזאת על אף שמדובר בענישה מקלה הן ברכיב המאסר בפועל והן ברכיב הקנס, כמפורט להלן:

מחד גיסא, נתתי דעתי לחומרת המעשים שבהם הורשע הנאשם, בתחום העוסק בהנצחת זיכרון השואה והנחלתו לבני הנוער, שהוא בעל חשיבות חינוכית וציבורית רבה עד מאוד. מדובר בהסדר כובל אשר נמשך על פני מספר שנים, בוצע באופן שיטתי ובהיקף משמעותי. כמתואר בכתב האישום המתוקן, הנאשם, במסגרת תפקידו כמנהל מחלקת פולין בחברת אקדמי טרוול, היה צד להסדרים כובלים לפיהם הגבילו עצמם הצדדים להסדרים באופן העלול למנוע או להפחית את התחרות. ההסדרים אשר להם היה צד, נעשו בנסיבות מחמירות. הצדדים להסדרים הכובלים פעלו בהתאם להסכמתם, ונמנעו מתחרות זה בזה על לקוחות קיימים למעט במקרים חריגים. בנוסף לכך הורשע הנאשם בסיוע למתן שוחד שניתן על ידי החברה לעובדת תאגיד המספק שירות לציבור. עוד יש לתת את הדעת לפסיקת בית המשפט העליון בנוגע לענישה הראויה בעבירות של הסדרים כובלים בנסיבות דומות שהיא ענישה של מאסר בפועל, וכן לצורך בהרתעת הרבים בעבירות לפי חוק התחרות הכלכלית ובעבירות השוחד (ראו למשל דברי כב' השופטת ד' ברק-ארז בע"פ 1408/18 **מדינת ישראל נ' בן דרור** (12.8.18) פסקה 46).

גם עונש הקנס אשר אליו עתרו הצדדים מהווה קנס מקל, בהתייחס לכך שמדובר בעבירות כלכליות, אשר ככלל ראוי שהרכיב הכלכלי בענישה בגינן יהיה משמעותי והולם את העבירה.

מאידך גיסא נתתי דעתי לנסיבותיו האישיות של הנאשם ולמצבו הרפואי המורכב. הנאשם בן 71, בן לניצולי שואה, פעל לאורך שנים רבות לקידום מפעל מסעות בני הנוער לפולין לשם הנצחת זיכרון השואה וראה בכך שליחות. הוא מתמודד

עם מצב רפואי מורכב ובמשך תקופה ממושכת הוא מרותק למיטתו. בשל מצבו הרפואי המורכב, ניכר כי נשיאת עונש המאסר בפועל מאחורי סורג ובריוח תהא קשה יותר עבורו, לעומת אחרים הנדונים למאסרים לתקופות דומות.

נוכח מצבו הרפואי וחוסר יכולתו של הנאשם להתייצב לדיונים בבית המשפט במשך תקופה ממושכת, ניהול הליך ההוכחות התעכב באופן משמעותי, ומכאן שהודאת הנאשם באשמה תרמה לקידום ניהול ההליך המשפטי.

נטילת האחריות על-ידי הנאשם והודאתו באשמה הם בעלי חשיבות רבה, הגם שהנאשם הודה רק בשלב מאוחר יחסית של ההליך. הנאשם היה "הנחשון" מבין הנאשמים, הראשון שבחר להודות, ולאחריו גם הנאשמים 1 ו-2 הודו בכתב אישום מתוקן.

8. אשר על-כן, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:

- א. **7 וחצי חודשי מאסר בפועל.**
- ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שלוש שנים מיום שחרורו ממאסר, עבירה לפי חוק התחרות הכלכלית.
- ג. קנס כספי בסך של ₪ 55,000 או 120 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-20 תשלומים חודשיים שווים ורצופים, שהראשון שבהם ביום 1.10.23. אם לא ישולם תשלום כלשהו במועדו, תעמוד היתרה לפירעון מיידי.

הנאשם יתייצב לריצוי מאסרו בבית הסוהר הדרים ביום 21.4.24 עד השעה 10:00, כשברשותו תעודת זהות או דרכון וגזר הדין. על הנאשם לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס, טלפון: 074-7831077, 074-7831078.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים.

ניתן היום, א' אב תשפ"ג, 19 יולי 2023, בנוכחות הצדדים.

עמי קובו, שופט